כי אני ה'. ולא שליח: פותח את ידך. ולא שליח: גשמים נמי היינו

פרנסה. (כ) וכבר חשבנא ליה: מלולב גמר לה. שדומה ללולב

שכשם שאי אפשר לאלו ארבע מינין בלא גשמים ובאין לרצות על

ביום. שמתחילין ליטול ביום ראשון אף

הזכרה נמי ביום כלומר שאינו מזכיריו

בלילי יום טוב הראשון עד למחר:

מה ניסוך המים מחורתה. כדחשכחן

במס' סוכה (דף נא:) שממלאין הכלי

מים לניסוך המים בלילה. ויש ספרים

דכתיב בהו דאמר מר ומנחתם

ונסכיהם בלילה (ג) שמקריבין

הקרבנות ביום יכולין להביא המנחות

והנסכים בלילה אף האי ניסוך המים

נמי יכול לנסך בלילה: אף הזכרה

נמי מאורסא. שבלילי י"ט הרחשון

האמר ר' אליעור שמתחילין להזכיר

נבורות נשמים: נמרא גמיר לה.

רבי אבהו דרבי אליעזר לא למדה

אלא מלולב: ח מתניתין שמיע ליה.

דרבי אליעזר גמר מלולב: משעת

הנחתו. מיום שמברכין בו באחרונה

דהיינו בשביעי א]: ארבעה מינין

הללו. שבלולב ואתרוג: כד גשמים.

יהא מזכיר כל השנה אפילו בימות

החמה אם הוא רוצה יהא מזכיר:

משעה שפוסק מלשחול. שבפסח

פוסק מלומר ותן טל ומטר פוסק

מלהזכיר גבורות גשמים. והשתא לא

מצית למימר אם בא להזכיר כל השנה כולה מזכיר אלא בימות החמה אינו

מזכיר הואיל ואין זמנו אף בחג אינו

מזכיר הואיל ולא סימן ברכה הן:

ד א מיי׳ פ״ד מהלכות מעשה הקרבנות הלכה

תורה אור השלם ו. וִידַעְהֶּם כִּי אֲנִי יְיָ בְּפִתְחִי אֶת קבְרוֹתֵיכֶם וּבְהַעֲלוֹתִי אֶתְכֶם וּבְהַעֲלוֹתִי אֶתְכֶּם מִקּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי:

יחזקאל לז יג תהלים קמה טז

זוייט קטוו פּוּ ג. וּמִנְחָתֶם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשִׁפַּט: במדבר כט יח במובו כט יוו 4. הֲלוֹא קְצִיר חִטִּים הַיּוֹם אֶקְרָא אֶל יְיָ וְיִתֵּן

קלות וֹמֶטֶר וּדְעוּ וּרְאוּ כִּי

רַעַתְכֵם רַבָּה אֲשֵׁר

עשיתם בעיני יי לשאול עֲשִׂיתָנּנ בְּבֵּ לְכָּם מֶלֶךְ: שמואל א יב יז יייי אחַד 5. וּשְּׂעִיר עַזִּים אֶהָד הָשָּאת מִלְּבֵד עלַת הַתְּמִיד וּמִנְחָתָה ייטהינהתי

במדבר כט יט ה. וּשִּׂעִיר חַטָּאת אֶחָד 6. וּשִּׂעִיר חַטָּאת עלת התמיד . מלבד מִנְחָתָה וּנְסָכֵיהָ:

ונסכיהם:

ַבמדבר כט לא במדבר כט לא ומנחתם ונסכהם י. יהקרוונם קבּפְבַּעוֹם לַפְּרִים לָאֵילִם וְלַבְּבָשִׁים בְּמִסְפָּרָם בְּמִשְׁפָּטָם: במדבר כט לג

רבינו חננאל אליה אלהים ויפתח את רחמה. מפתח של תחיית המתים, שנאמר וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם וגו'. גשמים היינו פרנסה. ומשום חשובים שהגשמים כתחיית המתים קבעו מיום טוב הראשון של חג מזכיר. [איבעיא להו אי הראשון מלילי יו"ט הראשון מזכיר], וגמר לה מניסוך, דאיתקש ניסוך . לניסוך היין, דאמר [מר] ומנחתם ונסכיהם (לך) הראשו"ן מזכי"ר) אפילו :ונ״א פירש פרק יש בקרבנות. או מלולב גמר לה. דכתיב בלילה. ופשטנא מהא דתניא מאימתי מזכיריז על הגשמים, ר' אליעזר אומר משעת נטילת לולב, ר' יהושע אומר משעת הנחתן, אמר ר' אליעזר הואיל וארבעת מינים הללו אינם באין ןאלאן לרצות א גם באן [איא] יו בווג המים כו'. שפיר קאמר ליה רבי אליעזר לר' יהושע. אני לא אמרתי לשאל אלא

איבעיא להו רבי אליעזר מהיכא גמיר לה מלולב גמיר מה לולב ביום ובו'. פי׳ ולולב הוי רלוי דמים וגדל על המים או דלמא מניסוך גמר לה פי' ונפקא מינה (ה) אי מלולב גמר לה אבל ניסוך המים סבירא ליה דלאו ביום ראשון הוא או מניסוך המים המים כדאמרינן בסוכה» כך אי אפשר לעולם בלא מים: מה לולב

קא גמר לה דסבירא ליה דניסוך המים ביום ראשון הוא אי נמי דאי מלולב גמר הוה דווקא ביום שנאמר (ויקרא כג) ולקחתם לכם ביום אבל אי מנסוך הוה אפילו בלילה ולענין זה אהני דאמר מר ומנחתם ונסכיהם (ו) בלילה אף וכו' פירוש דאע"ג דניסוך קרבנות לא הוי עד לאחר הקרבת קרבנותיהם ואם כן היאך קריבי נסכים בלילה רוצה לומר בלילה שניה והניסוך החג דהוי ממים מצי למהוי בלילה ראשונה ואע"ג דאמרינן במסכת יומא בפ׳ בראשונה (דף כו:) מ) אמר רב ואיתימא ר' יוחגן אין מנסכים מים בחג אלא בתמיד של שחר וא"כ לא הוי בלילה ראשונה דהא אינה אלא ביום יש לומר דאינו חייב לנסך אלא בתמיד של שחר מכל מקום אי בעי עביד ליה בליליא: רבי אבהו לא למדה רבי אליעזר אלא מלולב. פירוש וסבירא ליה דניסוך לא הוי

עד בשני: משילת נמילת לולב. פירוש דהיינו תחילת יום ראשון של סוכות ורבי יהושע אומר משעת הנחתו פירוש לאורתא דמולאי שביעי של סוכות שמניחין בו את הלולב: משעה שמפסיקין לישאל. ותן טל בברכת השנים ומטר פוסקין מלהזכיר מוריד הגעס נתחיית המתיס: העובר לפני התיבה בי"ט של חג האחרון מוביר סנים ובו'. פי׳ האחרון שמתפלל תפלת מוסף הראשון אינו מזכיר פירוש שמתפלל שחרית אינו מזכיר ובירושלמי קאמר אמאי אינו מזכיר מאורתא

בתפלת שחרית ומשני דהוו סברי דהוו מדכרו ליה מאורתא: מים. מ״ם מנסכיהם דכתיב בשני ויו"ד דכתיב בששי ונסכיה ומ"ם שבשביעי כתיב כמשפטם והוי מים (ו) טעמא דרבי עקיבא בששי ונסכיה דמשמע תרי נסכים הלכך בששי בחג הוא מזכיר גבורות גשמים:

פירוש מתפלת ערבית ומשני דלית

תמן כל עמא ולדכרו בנפרא פירוש

אליה אלהים ויפתח את רחמה מפתח של תחיית המתים מנין דכתיב י וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם במערבא אמרי אף מפתח של פרנסה דכתיב 2 פותח את ידך וגו' ור' יוחנן מאי מעמא לא קא חשיב להא אמר לך גשמים 6 היינו פרנסה: ר' אליעזר אומר מיום מוב הראשון של חג כו': איבעיא להו ר' אליעזר מהיכא גמיר לה מלולב גמר לה או מניסוך המים גמר לה מלולב גמר לה מה לולב ביום אף הזכרה ביום או דלמא מניסוך המים גמר לה מה ניסוך המים מאורתא 6 דאמר מר אנומנחתם ונסכיהם אפילו בלילה אף הזכרה מאורתא תא שמע דאמר רבי אבהו לא למדה ר' אליעזר אלא מלולב איכא דאמרי ר' אבהו גמרא גמיר לה ואיכא דאמרי מתניתא שמיע ליה מאי היא דתניא מאימתי מזכירין על הגשמים י רבי אליעזר אומר משעת נמילת לולב י ר' יהושע אומר משעת הנחתו א"ר אליעזר הואיל וארבעת מינין הללו אינן באין אלא לרצות על המים וכשם שארבע מינין הללו אי אפשר בהם בלא מים כך אי אפשר לעולם בלא מים אמר לו ר' יהושע והלא גשמים בחג אינו אלא סימן קללה אמר לו ר' אליעזר אף אני לא אמרתי לשאול אלא להזכיר וכשם שתחיית המתים מזכיר כל השנה כולה ואינה אלא בזמנה כך מזכירים גבורות גשמים כל השנה ואינן אלא בזמנן לפיכך אם בא להזכיר כל השנה כולה מזכיר רבי אומר אומר אני משעה שמפסיק לשאלה כך מפסיק להזכרה ר' יהודה בן בתירה אומר בשני בחג הוא מזכיר ר' עקיבא אומר בששי בחג הוא מזכיר ר' יהודה משום ר' יהושע אומר העובר לפני התיבה ביום מוב האחרון של חג האחרון מזכיר הראשון אינו מזכיר ביום מוב ראשון של פסח הראשון מזכיר האחרון אינו מזכיר שפיר האמר ליה ר"א לרבי יהושע אמר לד רבי יהושע בשלמא תחיית המתים מזכיר דכולי יומא זמניה הוא אלא גשמים כל אימת דאתיין זמנייהו היא והתנן י' יצא ניסן וירדו

גשמים סימן קללה הם שנאמר 4 הלא קציר חשים היום וגו' ר' יהודה כן בתירה אומר בשני בחג הוא מזכיר מ"ט דרבי

מונסכיהם: סבר לה כרבי יהודה. דמ"ם יו"ד מ"ם מרבה ניסוך המים: יהודה בן בתירה דתניא יי רבי יהודה בן בתירה אומר נאמר בשני יונסכיהם ונאמר בששי 6 ונסכיה ונאמר בשביעי 7 כמשפטם הרי מ"ם יו"ד מ"ם הרי כאן מים מכאן רמז לניסוך המים מן התורה ומאי שנא בשני דנקט דכי רמיזי להו בקרא בשני הוא דרמיזי הלכך בשני מדכרינן רבי עקיבא אומר בששי בחג הוא מזכיר שנאמר בששי ונסכיה י בשני ניסוכין הכתוב מדבר

אחד ניסוך המים ואחד ניסוך היין ואימא תרוייהו דחמרא סבר לה כר' יהודה כן בתירה דאמר רמיזי מיא

האחרון. המתפלל תפלת מוסף: הרחשון. המתפלל תפלת יולר: חינו מוליר. ושוב אין מזכירין: שפיר קאמר ליה ר' אליעור לר' יהושע. דאמר כי היכי דמזכירין תחיית המתים כל השנה ואף על גב דלא מטא זימנייהו כך מזכירין גבורות גשמים אם רולה כל השנה ובחג נמי אע"ג דלאו סימן ברכה הן מזכירין הואיל ואין שואלין: כל אימם דאסיין זימנייהו הוא. וכיון דלאו זימניה הוא אין מזכירין והוא הדין בחג: בשני ונסכיהס. דסגי בנסכה וכיון דבשני אייתר מ"ם לדרשה להכי מתחילין להזכיר בשני: בשני ניסוכין הכתוב מדבר. שני ניסוכין על קרבן אחד אבל ונסכיהם (ד) משמע הרבה דבקרבנות

הרבה לכן לא הוה דריש רבי עקיבא

הגהות מהר"ב

רש"י ד״ה משעת [א] הנחתו וכו׳ דהיינו בשביעי. נ"ב וכן פרש"י לקמן דף ג נ"א בד"ה אלא ר' היא וכו' דהיינו להיינו בשביעי וכו׳ עכ״ל. ול״ע דלקמן דף יהושע היא וכו׳ דהיינו יום שמיני וכו' עכ"ל. וכן משמע מדברי הש"ס שם ודו"ק. שוב ראיתי דלק"מ . דמ"ש רש"י בשביעי שעת הנחת לולב אמר אדל לשמיני וכמ"ש תוס' ד"ה משעת נטילה וכן נלמד ממהרש"א לקמן דף ג ע"א :ד"ה גמ' יעוש"ה

מוסף רש"י

משעת הנחתו. משעת הנחת לולב הוא מזכיר.

רבינו גרשום

כי אניה׳. ולא שליח. פותח חשיבנא

יביטקא מלולב גמר לח. שדומה ללולב, שכשם שאי אפשר לאילו בלא מים כך אי אפשר לעולם בלא מים. מה לולב ביום. שמתחיל ליטול ביום ראשון, אף הזכרה ביום, (בר) [כלומר] שאינו מתחיל להזכיר בלילי יו"ט ראשון עד למחר. מה ניסוך המים מאורתא. כדאשכחז במס' סוכה. שממלאיז המים לניסוד המים בלילה. ויש ספרים שכתוב בהז ודאמר מרו מנחתם ונסכיהם הייה הייה כו השברון במס טופה, שממראין והמים ניטוך המים בידוד. ויש ספרים שכחוב בהן בלילה, שמקריבין קובן ביום יכולין להביא המנחה וותנסים בלילה, אף האי ניטוך המים יכו גמי מאורתא. שבלילי יו"ט הראשון קאמר רי אליעזר (שמוכירין) (שמתחיליון להזכיר גבורות , ברב בריק החברה המהדיבה בריקים המהדילין להזכיר גבורות גשמים. **גמרא גמיר לה.** ר' ו"ט הראשון קאמר ר' אליעזר (שמזכירין) [שמתחילין] להזכיר גבורות גשמים. **גמרא גמיר לה.** ר' אבהו דר׳ אליעזר לא למדה אלא מלולב. ממתניתיז שמיעה ליה דר׳ אליעזר גמר מלולב. משעת הנחתו. מיום שמברכיז בו באחרונה דהיינו בשביעי. ארבעת מינין הללו. שבלולב ואתרוג. כך גשמים. יהא מזכיר כל השנה אפי׳ בימות החמה אם הוא רוצה, אף בחג נמי אם הוא רוצה יהא מזכיר. משעה שפוסק מלשאל. שבפסח פוסק מלומר ותן טל ומטר, פוסק מלהזכיר

ואינה אלא בזמנה. כד חייביה איז בושנה, א גשמים מזכיר היצון במבון. ואמרען ר' יהושע פריך הכי, מה לתחיית המתים שמזכיר בכל יום, וכל יומא זימניה היא, אלא גשמים אטו כל יומא זימנייהו הוא, והתנן יצא ניסן וירדו גשמים סימן קללה היא. ר' יהודה כן בתירה אומר בשני של חג הוא מזכיר. וגמר לה מניסור. דכתיב בשני ונסכיהם. מדכתיב ומ״ם] יתירה. דהוה ליה למכתב ונסכה וכתיב ונסכיהם. ודה והא מהנדי . גנמו או מבשון , רבוצי בשני ונסכיות, מורכי [נה ט] היות, דווחי אי בנהוב ונסכה וכורב ונסכרום: ובששי כחיב יוד יחידה דרכתי: נוסכיה, רבשביעי (משפטים) [כמשפטים], כחיב מי יחידה, מיכן לניטוך המים מון החודה. וכי רמידי מיום שני רמידי, הלכך מיום שני מזכיר. ר' עקיבא אומר בששי בחג הוא מזכיר. ר' עקיבא נמי אית ליה מיכן (אין) לניסוך המים, מיהו דייק מדכתיב ביום הששי ונסכיה, בשני ניסוכין הכתוב מדבר, ניסוך מים וניסוך יין, דכי כתיב ניסוך

גבורת הגשמים, ועכשיו לא מצית למימר אם בא להזכיר כל השנה מזכיר, אלא בימות החמה אינו מזכיר הואיל ואין זמנו, אף בחג אינו מזכיר הואיל ולאו זמן ברכה הוא. האחרון. המתפלל תפלת מוסף. הראשון, המתפלל תפלת יוצר. מזכיר. ושוב בתי המשפט היו בשל אי בתי היו בא אחרים להשמת המשפט ה אינו מזכרי. שפיר קאמר לית רי אליעוד לר"י. ריכי הזכי המזכריין תחיית מתיכו כל השנה אע"ג דלא זמניה, כך מזכרין בנדורת גשים אם רוצה כל השנה, וע"ג ניסוכין מהים במשפט ביו המשפט ביו במשפט ביו במשפט ביו המשפט ביו במשפט ביו המשפט ביו ה משפט ביו המשפט ביו ה

פל.] מנחות מל: ולקמן ד.], ג) [שס], ד) לקמן יב:, ד) שבת קג:, 1) זבחים קי:, ז) [דף לו: עי' מום׳ שם ד״ה כדיו. ה) ל״ל מחניחת עו לחנינו איחת ר אבא ואי תימא רמי בר חמא ואי תימא כ' יוחנו.

הגהות הב"ח (**ה**) גם' אמר לך גשמים נמי היינו פרנסה: (ב) רש"י ד"ה גשמים נמי היינו גדלים מהם לפרנסת העולם וכבר משבנא ליה: ונסכיהם בלילה בלילה דאע"פ שמקרינין הקרבנות: (ד) ד"ה בשני ניסוכיו כו' אבל ונסכיהם מע הרנה ניסוכין ד"ה איבעיא כו' ונפחא מינה דאי מלולב גמר לה כו' דס"ל דניסוך המים גמי ביום ראשון הוא: (1) בא"ד ומנחתם ונסכיהם אפילו צלילה וכו' פי' דאע"ג כו' וא"כ האיד הריבי כבשים [א"ה תיבת כבשים אימא בדפו"ר ולפענ"ד אין כוונת רבינו להגיה נסכים לכבשים מנמו האפוסים המנמומונים מיקנו לנסכים] בלילה אלא י"ל בלילה שניה מ"מ

רנשבורג

וטעמא דר"ע דכתיב

:בששי ונסכיה